Petre
ISPIRESCU

BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

LEGENDE SAU BASMELE ROMÂNILOR

LITERA

biblioteca școlarului

Petre
ISPIRESCU

LEGENDE
sau
BASMELE ROMÂNILOR

Litera
INTERNAŢIONAL
BUCUREŞTI — CHIŞINĂU

APRECIERI

Basmul este o oper[de crea\ie literar[cu o genez[special[, o oglindire]n orice caz a vie\ii]n moduri fabuloase, prin urmare supunerea lui la analiza critic[este nu numai posibil[ci =i obligatorie, din ea decurg`nd at`t adev[ruri estetice c`t =i observa\ii de ordin structural folclorice. Un studiu de folclor care nu e]n esen\[o analiz[literar[(bine]n\eles supus[la obiectul specific) nu poate fi bun. [...] Sunt (ca s[ne m[rginim la obiectul nostru) basme bune =i basme anodine =i rele. Acest lucru nu-i f[r[importan\[. Un basm ratat nu-i f[r[importan\[. Un basm ratat nu poate s[dea material serios pentru specula\ii estetice, sociologice, etnologice, cum poezia unui oarecare Titus sau Cajus nu poate caracteriza litaratura latin[.[...]

Basmul e un gen vast, dep[=ind cu mult romanul, fiind mitologie etic[. +tiin\[, observa\ie moral[etc. Caractzeristica lui este c[eroii nu sunt numai oameni, ci =i anumite fiin\e himerice, animale. +i fabulele vorbesc de animale, dar acestea sunt simple m[=ti pentru felurite tipuri de indivizi. Fiin\ele neomene=ti din basm au psihologia =i sociologia lor misterioas[. Ele comunic[cu omul, dar nu sunt oameni. C`nd]ntr-o nara\iune lipsesc ace=ti eroi himerici, n-avem de a face cu un basm.

O prim[opera\ie]n analiza basmului este deci de a determina =i caracteriza protagoni=tii specifici.

George C{LINESCU, *Introducere*,]n vol. *Estetica basmului,* Editura pentru Literatur[, Bucure=ti, 1965, p. 5,9.

Domnule Ispirescu,[1]

Privind la volumul de pove=ti poporale ce mi-ai trimis la \ar[,]mi pare c[m[aflu]n fa\[cu o comoar[pe care a= fi pierdut-o de mult =i am reg[sit-o]ntr-o zi de noroc.

[1] Aceste pagini au ap[rut sub forma unei scrisori particulare,]n fruntea culegerii de basme a lui Petre Ispirescu *Legende sau basmele rom`nilor, 1882.*

Un geniu farmec[tor iese din cuprinsul lui =i vine de m[ia pe aripele sale ca s[m[transporte]n timpul copil[riei mele =i]n lumea acea mult ademenitoare, locuit[de zei, de balauri, de pajuri, de cai n[tdr[vani, de paseri m[estre, de Str`mb[-Lemne, de Sfarm[-Piatr[, de Fe\i-frumo=i, de fete de ]mp[ra\i cu plete de aur etc., ]ntr-un cuv`nt, de toate minunile ce-mi povestea manca (doica)]n nop\ile de iarn[la gura sobei. Dr[g[la=e povestiri, care]mi]ng`nau somnul cu visuri ]nc`nt[toare =i care au avut o fericit[ ]nr`urire asupra ]nchipuirei mele de c`nd sunt pe lume. Ele au contribuit a m[face poet!

}n adev[r, aceste fantastice roduri ale imagina\iei poporului rom`n au un caracter de originalitate, care le ridic[ mai presus dec`t basmele altor neamuri, c[ci sunt =i]navu\ite de tradi\iile mitologice ale anticilor no=tri str[buni =i viu colorate de razele soarelui oriental. Ele, dar, sunt de natur[a na=te mirarea =i admirarea str[inilor cul\i, care se ocup[cu studiul producerilor intelectuale ale semin\iilor r[s[ritene. A se interesa de aceste basme feerice este un lucru natural; a le feri de nimicirea, la care ar fi expuse cu timpul, este o dorin\[patriotic[;]ns[a =ti de a le p[stra naivitatea poetic[a graiului povestitorilor de la =ez[tori este o oper[din cele mai meritorii.

Acest merit l-ai avut d-ta, domnule Ispirescu, =i eu te felicit cu toat[sinceritatea unui adorator al poeziei poporului nostru pentru modul iscusit cu care ai cules =i ai publicat importanta colec\ie ce ai]ntreprins cu mult[osteneal[=i mari sacrificii.

Ai f[cut un bun serviciu neamului rom`nesc adun`nd]ntr-un =irag mul\ime de pietre scumpe din averea na\ional[, un =irag care nu mai este amenin\at de a se pierde. Recuno=tin\a noastr[ ]\i este dar c`=tigat[ pentru totdeauna. Pre\iosul d-tale volum trebuie s[ se afle ]n fiecare cas[; c[ci ]n el genera\iile nou[ vor ]nv[\a a cunoa=te valoarea inteligen\ii =i a naturii poporului rom`n.

Cea mai scump[recompens[pentru d-ta este de a-\i vedea numele legat de comoara pove=tilor din \ar[=i de a-\i putea zice cu fal[c[ai]ndeplinit o sacr[datorie c[tre Patrie!

Vasile ALECSANDRI, *}n loc de prefa\[*,]n vol. V. Alecsandri, *Dridri*, proz[, vol II, Colec\ia “B.P.T.”, Editura Minerva, Bucure=ti, 1984, p. 235 — 237.

[...] Numele lui Ispirescu r[m`ne legat de *Basmele rom`nilor*, publicate de el cu]ncepere din 1862, c`nd apar =i cele mai frumoase: *Tinere\e f[r[ b[tr`ne\e*

=i via\[f[r[de moarte, Balaurul cu =apte capete =i, indiscutabil, capodopera lui, *Pr`slea cel voinic =i merele de au*r. }n pofida faimei acestor basme =i a faptului c[noi to\i le-am auzit]nc[ ]nainte de a merge la =coal[, istoriile literaturii]i acord[rareori un loc=or autorului. Explica\ia trebuie c[utat[ ]n p[rerea aproape unanim[c[Ispirescu a fost un simplu culeg[tor, nu un creator, nici m[car pentru copii, =i c[iese strivit din compara\ia cu Ion Creang[. Aceasta nu-i]mpiedic[pe copii s[-i =tie pove=tile pe de rost, ca =i pe cele ale moldoveanului, =i pe filosofi s[-i analizeze simbolistica. Nici un basm rom`nesc n-a avut arte de comentarii mai bogate dec`t *Tinere\e f[r[b[tr`ne\e*, ]ncep`nd cu acela al lui Eminescu =i sf`r=ind cu acela al lui Noica. E ]ns[ de notat c[ tocmai criticii literari s-au ab\inut. Chestiunea “nedrept[\ii” f[cute lui Ispirescu a fost rediscutat[ de cur`nd de Mircea Anghelescu,]n succinta lui monografie (1987). Nu e]ns[limpede argumenta\ia: pe de o parte, criticul depl`nge ingratitudinea istoricilor =i criticilor literari fa\[ de un autor care nu s-ar fi m[rginit la culegerea textelor, pe de alta, recunoa=te cu onestitate c[, ]n afara unui stil ]ntruc`tva “mai]nflorit, mai]mpodobit dec`t se poate ]n general ]nt`lni]n basmele fantastice de acela=i tip, culese (sau scrise)]n aceea=i perioad[” (p. 51) =i a unor interven\ii succesive ale lui Ispirescu, denot`nd preocuparea pentru expresie, exist[pu\ine merite de originalitate sau de art[. Aceasta din urm[=i este principala dificultate. Cu siguran\[, Ispirescu este un prelucr[tor, nu un culeg[tor fidel (nici unul dintre contemporani nefiind, dealtfel, folclorist]n sensul de ast[zi =i, de la Alecsandri citire, to\i umblau dup[bunul lor plac]n textele culese), dar un prelucr[tor foarte modest, c`tu=i de pu\in artist. Limba basmelor lui este lipsit[ de orice culoare: nici \[r[neasc[, nici or[=eneasc[, nici popular[, nici cult[; nara\iunea este liniar[ =i din cale afar[ laconic[ (except`nd Pr`slea, unde g[sim dovad[ a unui lux ne]nchipuit, str`nse laolalt[o mare cantitate de motive =i procedee); singura atitudine perceptibil[a povestitorului este de obicei aceea moralizatoare, el nep[r`nd s[ pun[ pre\ pe alte valori dec`t pe acelea stricte de con\inut. Era normal,]n aceste condi\ii, ca Ispirescu s[ajung[la *Pove=tile unchia=ului sf[tos*, adic[la repovestirea]ntr-o manier[simplificat[=i naiv[a unor mituri sau legende istorice, sau la]nsemnarea de c[l[torie mai mult instructiv[dec`t estetic[. Tonul prozei lui veste=te tot mai mult, dup[1880, s[m[n[torismul.

Nicolae MANOLESCU, *Petre Ispirescu*,]n vol. *Istoria critic[a literaturii rom`ne, I*, Editura Minerva, Bucure=ti, 1990, p. 273.

Folcloristica =i critica literar[au stabilit de mult c[Ispirescu este autorul celei mai ample =i valoroase colec\ii de basme rom`ne=ti *Legende sau basmele rom`nilor*, adunate din gura poporului de Ispirescu, culeg[tor-tipograf [...],"=irag de pietre scumpe din averea na\ional[" (V. Alecsandri),"]nt`ia mare colec\ie de basme din Muntenia" ce de\ine "locul ]nt`i]n folcloristica rom`neas-c[" (Ov. B`rlea). Ispirescu a cules 70 de basme reprezent`nd 57 de tipuri. Prin colec\ia sa de basme, cele mai multe fantastice, epica folcloric[ bucure=-tean[ intr[ ]n circula\ie scris[, ad[ug`ndu-se liricii folclorice bucure=tene cultivate de Anton Pann =i ulterior de G. Dem. Teordorescu. Pentru colec\ia amintit[Ispirescu a fost elogiat de V. Alecsandri, I. Ghica, N. Filimon, A. I. Odobescu, M. Eminescu, C. A. Rosetti, I. Ionescu de la Brad, B. P. Hasdeu, B. Delavrancea, dintre rom`ni, iar dintre str[ini de Jules Brun, Émil Picot, Kr. Nyrop. Colec\ia sa a]ntrecut]n popularitate pe oricare alta similar[, iar numele i-a fost pus adeseori al[turi de acelea ale lui I. Creang[=i Anton Pann ("acele trei astre str[lucite de b[rba\i care =i-au c[p[tat merite nemuritoare pentru cultivarea adev[ratei limbi a poporului rom`n", scria J. U. Jarník), iar dintre str[ini, de acelea ale lui Charles Perrault, fra\ilor Grimm, Vuk Karadzic =i Afanasiev. [...] Cele mai multe — dintre care se disting prin originalitatea simbolurilor =i expresia elevat[ *Tinere\e f[r[ b[tr`ne\e =i via\[f[r[de moarte, Pr`slea cel voinic =i merele de aur, Balaurul cel cu =apte capete, Fiul v`n[torului* =. a. — sunt culese de la povestitori din Bucure=ti,]n genere informatori de condi\ie modest[— mici meseria=i , muncitori, solda\i —, fapt care atest[originea folcloric[a basmelor, numai c`teva fiind povestite de studen\i, farmaci=ti, ofi\eri. Ispirescu nu-=i noteaz[ textul ]n timpul povestirii, ci numai schema tematic[, miz`nd pe memorie care, e drept, s-a dovedit excep\ional[. Procedeul, frecvent]n epoc[, reiese dintr-o m[rturie revelatoare a lui J. U. Jarnik: "... punea pe una =i aceea=i persoan[s[-i povesteasc[nu numai o dat[, ci de dou[-trei ori acela=i basm,]=i]ntip[rea bine]n minte mersul ac\iunii, dup[aceea se a=eza la mas[=i \es[tura asta o]mbr[ca, dup[cum era deprins,]n limba sa]mpestri\at[cu multe locu\iuni curat populare, cu multe expresiuni metaforice ". Pe l`ng[ precizarea faptului c[ Ispirescu era interesat ]ndeosebi de "mersul ac\iunii", de "\es[tura" basmului mai amintim c[ unele basme tip[rite ]n 1862 fuseser[ auzite cu aproape dou[ decenii ]n urm[, ele fiind a=ternute pe h`rtie la o distan\[enorm[de momentul ascult[rii. L. +[ineanu consemneaz[chiar c[Ispirescu obi=nuia s[compare, s[selecteze mai multe

secven\e din mai multe variante pentru a alc[tui un basm; supun`nd unui asemenea examen variantele, “alegea =i cernea p[r\ile ce-i p[reau astfel mai potrivite =i reconstituia]ntregul”. Ar fi vorba deci de procedeul pe care l-a aplicat,]n mai mare m[sur[At. M. Marinescu]n cazul baladelor =i colindelor. }n acela=i sens pot fi amintite cele spuse de B. Delavrancea, care vedea]n Ispirescu “furnalul enorm]n care s-au topit r[m[=i\ele nel[murite ale legendelor noastre; artistul care a croit =i modelat fericitele calapoade]n care s-au]nchegat formele acestor legende”. +i al\i folclori=ti mai recen\i propun,]ntr-o forma ori alta, imaginea unui Ispirescu care a “modelat” basmele. Se adaug[, totodat[, cu]ndrept[\ire, c[de=i basmele lui Ispirescu poart[sigiliul personalit[\ii culeg[torului artist, acesta, cu o cunoa=tere intim[a stilului povestitorilor populari, a =tiut s[p[streze autenticitatea zicerii populare, s[-=i fereasc[scrisul de influen\e c[rtur[re=ti prea marcate. Amprenta lui Ispirescu se recunoa=te]n deosebi]n descrieri,]n analiza st[rilor suflete=ti ale personajelor; Ispirescu a p[strat]ns[basmelor caracteristicile lingvistice ale ariei muntene=ti, =i-a acordat tonul =i tehnica cu ale povestitorilor talenta\i, a p[strat autenticitatea genuin[, patina arhaic[a prozelor culese. Iorgu Jordan a observat]nrudirea organic[, de substan\[=i expresie, a stilului (familiar, oral, colocvial) lui Ispirescu cu cel al prozei populare. [...] Chiar =i unele]nfrumuse\[ri stilistice, repro=ate]nainte vreme lui Ispirescu (L. +[ineanu spunea c[“poporul rom`n nu vorbe=te nici a=a de frumos, nici a=a de bine”), sunt interpretate acum ca proprii povestitorilor talenta\i,]ntre care la loc de cinste este plasat Ispirescu. C. B[rbulescu crede c[=i]n acest sens basmele lui Ispirescu reflect[realitatea folcloric[: “Experien\a noastr[de teren =i numeroasele]nregistr[ri de povestitori pe band[de magnetofon pot demonstra oric`nd c[ poporul, vorbe=te, prin gura povestitorilor talenta\i, =i frumos, =i bine, o limb[ vie, ]mbog[\it[ mereu cu no\iuni noi, cu mai mult[ m[iestrie dec`t unii m`nuitori profesioni=ti ai condeiului”. [...] Preocup[rile teoretice ale lui Ispirescu sunt restr`nse =i lipsite de originalitate.

Iordan DATCU, S. C. STROESCU, *ISPIRESCU...*]n vol. *Dic\ionarul folclori=tilor,* Editura =tiin\ific[=i enciclopedic[, Bucure=ti, 1979, p 244 — 245, 246.

[...] Stilul lui P. Ispirescu seam[n[cu cel popular =i prin]nsu=irile pur exterioare: este,]n general, sobru, lipsit de podoabele at`t de curente =i adesea at`t de artificiale din operele culte; pentru aceasta pare a=a de natural =i de

adecvat la lucrurile povestite. Grija lui pentru stil n-a dep[=it limitele fire=ti ale genului. A scris ca un \[ran, care av`nd oarecare cultur[=i =tiind c[pove=tile sale vor circula]n forma, fixat[pentru vecie, a c[r\ii, s-a sim\it obligat numai s[-=i cizeleze felul de a vorbi, adic[s[ ]nl[ture expresiile prea populare, s[introduc[unele construc\ii mai complicate =i s[amplifice fraza spre a o apropia]ntr-o m[sur[de modelul literar. +i]n aceast[privin\[a dovedit Ispirescu]n\elegerea just[pentru natura intim[a povestirii; =i nu numai a celei populare: pe povestitor]l intereseaz[ ]n primul r`nd evenimentele, ]nl[n\uirea lor logic[ =i, pe c`t posibil, dramatic[, pentru a interesa =i emo\iona pe ascult[tor.

Iorgu IORDAN,]n vol. *Dic\ionarul folclori=tilor*, Editura =tiin\ific[=i enciclopedic[, Bucure=ti, 1979, p 245 — 246.

[...] }nzestrat cu sim\ artistic, Ispirescu a compus versuri, a scris proz[memorialistic[, dar]ncerc[rile sale r[m`n ]mbin[ri hibride de influen\e insuficient asimilate. Talentul s[u se dezv[luie ]ns[ ]n basme, c[ci limbajul popular ]i era mai apropiat =i ]l st[p`nea ca un adev[rat povestitor anonim. Primele basme le public[ ]n ”|[ranul rom`n”, ]n 1862, la ]ndemnul lui N. Filimon =i I. Ionescu de la Brad. Cel dint`i este “*Tinere\e f[r[b[tr`ne\e =i via\[ f[r[ de moarte*”; ]n acela=i an tip[re=te =i prima culegere de basme. Consacrarea sa are loc abia dup[ zece ani, c`nd]i apare primul volum din *Legende sau basmele rom`nilor. Ghicitori =i proverburi* (1872) =i ]=i ]ncepe colaborarea la “Columna lui Traian”. [...] Dup[ ce a ]nv[\at singur limba francez[, ]ncerc`nd chiar o t[lm[cire, *Ruinele Palmieriei din Volney,* Ispirescu scrie un articol de folclor comparat, semnal`nd motive comune ]n basmele rom`ne =i cele franceze. F[r[a renun\a la preferin\a pentru proza folcloric[— dovad[volumul de basme din 1882 prefa\at de V. Alecsandri — Ispirescu mai public[jocuri de copii, ghicitori, proverbe =i zic[tori,]nso\ite uneori de comentarii documentate. Scrierile sale de evocare a unor momente =i personalit[\i din istoria na\ional[sunt o dovad[a ader[rii sale la ideile avansate ale vremii. Nefiind]ns[formulat[o metod[unitar[de culegere a folclorului, Ispirescu s-a transformat din folclorist]n inten\ie,]n povestitor de fapt. Influen\at de principiile lui Hasdeu, indic[, totu=i informatorii =i data culegerii, chiar dac[basmul a fost scris dup[mai mul\i ani de la ascultare, iar jocurile de copii, ghicitorile =i proverbele le transcrie cu mai mult[rigoare. De=i a abordat

toate speciile prozei folcloristice, basmele sunt acelea care i-au asigurat lui Ispirescu popularitatea. El recreeaz[basmul,]ntocmai ca povestitorii populari, p[str`nd schema, formulele fixe specifice folclorului, oralitatea, expresiile populare. Personalitatea proprie transpare, totu=i, din inten\iile moralizatoare, din tonul uneori romantic, din am[nuntele istorice =i mitologice pe care le include]n povestire. Ceea ce se remarc[ ]n mod deosebit este deplina unitate de atmosfer[=i de stil a celor 70 de basme scrise de Ispirescu. Unele dintre ele sunt cele mai vechi variante rom`ne=ti cunoscute ale unor motive universale: *Pr`slea cel voinic =i merele de aur, Fata de]mp[rat =i pescarul, Balaurul cel cu =apte capete, Coman v`n[torul, Ileana Simziana =i Ciob[na=ul cel iste\ sau \urloaiele blendei*; altele sunt specifice numai teritoriului rom`nesc: *Un basm mitologic* (motivul boului n[zdr[van) =i*Fata cu pieze rele*. Basmele lui Ispirescu reprezint[un bogat material de studiu pentru cunoa=terea culturii noastre populare =i pentru cercetarea comparativ[a motivelor =i variantelor]n spa\iul universal. Fondul general uman =i larga lor accesibilitate a permis reintegrarea basmelor]n circuitul folcloric. Devenite clasice, ele au contribuit, al[turi de operele marilor scriitori, la formarea limbii noastre literare.

Lucia CIRE+, Ispirescu..., *]n Dic\ionarul literaturii rom`ne de la origini p`n[la 1900,* Editura Academiei Rom`ne, Bucure=ti, 1979, p. 457 — 458.

Pentru lectorul *avizat* ori pentru criticul profesionist, pervertit, =i, uneori *agent* al perverturii prin simulacrul candorii =i acela, malign' al eviden\ierii cu orice pre\ a a=a-zisului *spirit lucid* validat]n cadrul unor exegeze exhaustive, care mai poate fi s`mburele viu, nealterat, substan\a regeneratoare a basmelor — ]nt`iele de factur[“cult[”, “prelucrate” — lui Petre Ispirescu? }ngrijind o edi\ie a *Pove=tilor* lui Ion Creang[(Editura Municipiului Bucure=ti, 1940) Liviu Rebreanu “semnala” acea caducitate a evalu[rii “infailibile” a unor universuri singulare (implicit a unor creatori *solitari*) prin filtrul pulverizator, anihilat, al criticii academice, mortificatoare: “La ”Junimea” era iubit (Ion Creang[, *n. n.*)” pentru hazul lui specific \[r[nesc, dac[nu chiar mai mult pentru glumele =i anecdotele corosive. Arta scriitorului,]ns[, de=i apreciat[, nu se bucura de vreun prestigiu deosebit [...]. }n orice caz contemporanii =i chiar genera\ia urm[toare au v[zut]n Creang[un emul, mai talentat, al lui Ispirescu sau Pop-Retaganu, iar]n opera lui hran[sufleteasc[pentru scriitorii

simpli, popor =i copii. [...] Timpul r[m`ne judec[torul =i selectorul cel mai ne]ndur[tor, dar =i cel mai drept pentru opera de art[. Ceea ce nu rezist[ timpului nu va fi dec`t amintire goal[, fantomatic[. Cartea care nu se mai poate citi cu bucurie e un *morm`nt* (*s. n.*) chiar dac[lectura ei ar fi comandat[de anume conven\ii. Du=manii dragostei de carte sunt]n general “clasicii” manualelor didactice, f[r[valoare real[=i pe deasupra extrem de plictico=i. [...] *Nu exist[obliga\ie mai grea ca obliga\ia de a citi c[r\i moarte.* (*s. n.*) Ceea ce a]nl[turat din circula\ie filtrul natural al timpului nu poate fi men\inut]n via\[cu nici o sil[, precum nu se p[streaz[cadavrele]n lumea celor vii.” Ne propunem deci a releva — \in`nd cont de fondul =i structura muta\iilor ]nregistrate privind receptarea valen\elor arhaice ale fabulosului folcloric — elementul spectacular, interpretarea critic[ urm`nd a defini, de fiecare dat[, coordonatele visului, ale tragicului poten\ate ori obnubilate prin rigoarea imperativelor moralei, prin degajarea elementului de mister.

}ncerc`nd s[descoperim “traseele” unui “scenariu mitico-ritual”]n spa\iul fic\iunii basmelor lui Petre Ispirescu, universul spiritual arhaic pare a avea o stratificare a sugestiei simbolice, magice,]n func\ie pe de o parte de *elementul spectacular* (c[l[toriile, “dispari\iile”, p[trunderea “privilegiat[”]n t[r`muri liminare, descrip\ia str[lucitoare, ]n regimul fabulosului folcloric, a unor medii de existen\[ greu accesibile, descrip\ie viz`nd *stilizarea* extrem[a detaliilor de decor =i atmosfer[) iar pe de alta de *imperativul etic, aspira\ia* justi\iar[suprapun`ndu-se, adesea, coordonatelor visului compensator.

Feericul, magicul apar adesea]n trama epic[printr-un incident cu dimensiuni totodat[obi=nuite =i stranii (echivalent: fantastice).Pl`nsul care precede na=terea feciorului de ]mp[rat din *Tinere\e f[r[ b[tr`ne\e =i via\[f[r[de moarte* se]nscrie]n normele firescului]ns[promisiunea neobi=nuit[a tat[lui: “taci, f[tul meu, c[\i-oi da tinere\e f[r[b[tr`ne\e =i via\[ f[r[ de moarte”, atinge un prag al magicului anticip`nd contactul cu elemente ale fabulosului.

De asemeni, furtul merelor de aur (acest atribut neobi=nuit put`nd fi “minimalizat” ]n mod conven\ional prin asumarea =i acceptarea reperelor unei sfere de existen\[ arhaic[ care suprapune cotidianului, feericul) are p`n[ ]n clipa confrunt[rii cu vinovatul misterios un caracter banal, firesc. }n momentul impactului *incidentul*]=i relev[ ]ns[valen\ele fantastice, magice. “Furtul” merelor din basmul *Lupul cel n[zdr[van =i F[t-Frumos* las[ ]n urma sa, sub

pomul fermecat, “dou[pene cu totul =i cu totul de aur”, iar cel din P*r`slea cel voinic =i merele de aur* o d`r[de s`nge care-i conduce pe cei trei feciori de ]mp[rat la o pr[pastie care nu comunic[ dec`t cu \[r`mul cel[lalt. [...]

De la *Tinere\e f[r[b[tr`ne\e =i via\[ f[r[ de moarte* la *Sarea ]n bucate* ]nt`lnim aceea=i disponibilitate spre edificarea unui univers moral dublat[de germenele eternei refaceri a mitului genezei.

Viola VANCEA, *Basmele lui Petre Ispirescu. Universul moral =i ipoteze ale genezei*,]n vol. Petre Ispirescu, *Basmele rom`nilor*, Antologie de Aurora Slobodeanu, Editura Minerva, Bucure=ti, 1986, p. 236 — 237, 250.